

İNTERNET İLE EĞİTİMDE ÖĞRETMEN VE OKULYÖNETİCİLERİNİN GÖREVLERİ*

Doç. Dr. Ayşen BAKİOĞLU**

Tarık ŞENTUNA***

ÖZET

Eğitimde bilgisayar ve internet kullanımında okul müdürleri ana ‘kolaylaştırıcı’ rolü oynamaktadırlar. İnternette elde edilen kaynakları müfredat ile birleştirmek öğretmenin rolü iken öğretmenleri bilgisayarla öğretim konusunda eğitmek ise okul yöneticisinin görevidir. Seminerler düzenlemek, teknoloji koordinatörü işe almak, okul kültürünü değiştirmek vb .okul yöneticisinin ana sorumluluklarındandır. Bu çalışma, eğitimde internetin rolünün ne olduğunu, nasıl kullanılacağını, öğretmenin internet kaynakları ile ödev yapılmasındaki kılavuzluğunu, okul yöneticisinin klasik eğitimden bilişim teknolojisine geçişle gelişen görevlerini belirlemeye çalışmaktadır. Türkiye internetle eğitim şansını, müfredatları geliştirmek yönünde kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Okul yönetimi, eğitimde internet kullanımı.

ABSTRACT

Principals are the main ‘facilitator’ in using computer and internet in education. Incorporating internet sources with curriculum is teachers’ duty but training teachers about the necessity of computer aided teaching is principals’. Arranging seminars, employing technology coordinator, changing school culture ext. should be the main responsibility of the principals. This study defines what is the internet’s place in education, how to use it, teachers’ role in internet aided assignments, principals’ responsibility in changing education from being classical to computer aided, multi knowledge sources education. Turkey should catch the opportunity of education with internet in order to innovate their curriculums which have not altered for quite long time.

Key words: School management, using internet in education

GİRİŞ

İnternet çok sayıda bilgisayarın birbirine bağlı olduğu büyük bir bilgisayar ağı olarak tanımlanabilir. İnternet hızla gelişen dünyada en güncel son dakika bilgilerine ulaşabilmemizi sağlamakta, (1) arşiv bilgilerinin çoğuna ücretsiz girme fırsatı vermektedir. Günümüzde çok amaçlı olarak her yerde ve her düzeyde kullanılan internet özellikle eğitim açısından hızla yaygınlaşmıştır ve vazgeçilmez bir teknoloji halini almıştır.

* Çalışmanın konusu, organizasyonu, yorumları ve bazı kaynaklarında birinci yazarın, literatür taramasında ikinci yazarın katkıları olmuştur.

** Doç. Dr. Ayşen BAKİOĞLU, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,

*** Tarık ŞENTUNA, İngilizce Öğretmeni

Başlangıcı 1950'lerin sonlarına uzanan internet esasen belirli uzlaşma ve protokollerle birbirine ulaşabilen bilgisayarların dünya çapında oluşturduğu bir ağıdır. Bu amaçla gerçekleşmiş başka ağlara da ulaşım sağladığı için ağların ağı olarak tanımlanabilir. İnternetin eğitime yansması eğitimde radikal değişim yaratmaya adaydır. Herşeyden önce geleneksel öğretmen ve öğrenci rolleri değişime uğramakta, öğrenci pasif bir alıcı olmaktan çıkıp aktif ve etkin bir hale gelmekte, öğretmen ise öğrenme sürecini hızlandıran bir kılavuz ve kolaylaştırıcı rolü üstlenmektedir. Öte yandan eğitim hizmetlerinin sunumu için yer kısıtlaması sorunu da ortadan kalkmakta, ders programlarında yerelliğin yerini küresellik almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bünyesinde kurulan Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, hem örgün hem de yaygın eğitimde kullanılmak üzere her çeşit görsel işitsel, ve dijital eğitim aracının geliştirilmesi, üretilmesi yönünde hizmet üretmeyi hedeflemektedir (2). Mayıs 2000 itibarıyla İstanbul'da 42 adet müfredat laboratuvar okulu bulunmaktadır. (MLO, Bülteni, 2000, s. 4-5) Ancak bu okullarının yöneticilerinin söylemlerinden henüz öğrenciye bilgiye ulaşmak yoluyla orijinal çalışma üretme kılavuzluğunu verecek anlayışın ve donanımın bulunmadığı anlaşılmaktadır. (MLO Bülteni, 1998,s.4-5) Eğitimde internetten şu şekilde yararlanılmaktadır(3):

Elektronik posta: Ses ve görüntü aktarımı sayesinde normal postadan avantajlıdır, bu nedenle klasik uzaktan eğitim anlayışından daha verimlidir. Aracılarla oluşturulan sınıflar: Sanal sınıf olarak adlandırılan bu ortam klasik sınıftan farklıdır. Ses ve görüntü aktarımının olduğu bir ortamda, öğrenciler evinde veya topluca buldukları bir yerde, mekan olarak kendilerine uzakta bulunan konuşmacıya soru sorup cevap alabilecekleri bir öğrenme ortamıdır.

Ağ (World Wide Web): www sayesinde dünyanın her yerindeki veri kaynaklarına, üniversitelere ve kütüphanelere ulaşabilmektedir. Ağlar bireysel öğrenmeyi güdülediği, görsel işitsel iletişimden yararlandığı, etkileşimli olabildiği ve çift yönlü iletişime olanak tanıdığı için diğer uygulamaların sakıncalarını giderir (4).

Çeşitli 'çok kullanıcı ortamlar': Belirli bir alanda, belirli bir ev sahibinin yönlendirmesiyle canlı etkileşim sunmaktadır. En yaygın kullanılanı 'chat' (sohpet) dir. Belirli bir konu ile ilgilenen kişiler, konunun uzmanlarının da sohpete katılımı ile konu üzerinde bilgilerini paylaşıp, yeni açılımlara ulaşmaya çalışma temeline dayanmaktadır.

Bu ortamların hepsinin ya da çeşitli bileşimlerinin kullanılması sanal eğitim mümkün kılmaktadır. Çoklu ortam kullanımını çekici hale getiren nedenler şu şekilde özetlenebilir (3): Eğitim her an istenirse eş zamanlı, istenirse gecikmeli olarak gerçekleştirilebilir, öğrenci ve öğretmenlerin aynı mekanda bulunmaları gerekmemektedir. Öğrenciler birbirleri ile iletişim kurabilmekte, kütüphane kaynaklarına ulaşabilmektedirler. Bina, donanım, personel ve diğer giderler ile işletilebilecek bir eğitim kurumu internet ile bu masraflarını asgariye indirerek sanal eğitim yapabilir.

İnternet ile dünya ile bütünleşmek ve dünyanın hemen her yerindeki bilgi kurum, kuruluş ve kişilere ve bunların çalışmalarına ulaşmak mümkündür. Okulda ve eğitim için kullanım alanlarına bakıldığında önümüze şöyle bir tablo çıkmaktadır:

Öğretmen ve öğrencilerin araştırmaları için bilgi sunmakta,
Eğitim çağında olan herkesin kendi bilgilerini yenilemesine fırsat vermekte,
Dünyanın çeşitli yerlerinde meslektaşlarıyla veya ilgi alanlarıyla ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişim imkanı vermekte,
Gelişmeleri anında, güncel ve hızlı bir şekilde takip etme imkanı sunmakta,
Değişik ülkelerde gerçekleşen konferanslara tele-konferans sistemi sayesinde aktif ve görüntülü olarak katılabilme imkanı vermekte,

Uzaktan eğitim fırsatı vermekte
Özellikle kendi Web sayfalarını hazırlamada teknolojinin getirdiği kolaylıklar ile yaratıcılığı ve paylaşımcılığı arttırmakta,
Elektronik posta aracılığıyla anında posta ve dosya transferine imkan vermektedir.

Yukarıda sayılan avantajları yanında ağ sistemindeki yetersizlikler, teknolojinin hızla gelişimi ile birlikte mevcut teknolojinin belirli sınırlılıklar doğurması yüzünden yenilenme gereği, internet kullanımının ücretli oluşunun getirdiği mali yük ve altyapı gereği internetin kullanım imkanlarını sınırladığı söylenebilir. Bilgi teknolojileri çeşitli sınırlılıklarına rağmen sağladığı geniş imkanlar sayesinde eğitimde önemli ve haklı bir yer edinmiştir. (Dinler, 2000, s. 205-250).

Kendilerine ödev verilen öğrenciler, internet, internet ile bilgiye nasıl ulaşacaklar ve ulaşmayla kalmayıp nasıl bu yeni bilgiyi alıp değerlendirip, yorumlayacak, orijinal birdüşünce üretme safhasına nasıl gireceklerdir? Şimdi buna bakalım; öncelikle iyi tasarlanmış ve düşünülmüş bir ödev konusunun öğretmen tarafından öğrenciye yönlendirilmesi ve yeterli şekilde rehberlik edilmesi gerekmektedir. Bu kılavuzluk faaliyetinde şu aşamalar olmalıdır: Öncelikle görev iyi bir şekilde tanımlanmalıdır, görev ile hangi problemin çözülmesinin hedeflendiğinin açık olarak yazılı veya sözlü olarak öğrenciye açıklanması gerekmektedir. Problemin çözümü için hangi bilginin gerekli olduğunun açıklanması veya öğrencinin bu problemi çözmesi için ne tür bilgilere ihtiyaç duyacağının üzerinde tartışılması önemlidir. Ulaşılan kaynakların en iyisinin seçilmesi, yerinin bulunulup ulaştırılması, ihtiyaç duyulan kısımların bulunması, okunması, bilginin alınması, sentez yapılması, birçok kaynaktan alınan bilginin organize edilmesi, bilginin sunulması, sürecin etkililiğini değerlendirme, çıktının verimliliğini değerlendirme aşamaları internet kullanılarak yapılan bir ödevin aşamalarıdır. Burada bilginin organize ve değerlendirilmesinde en üst öğrenme aşamasına gelindiği görülmektedir. Ancak bundan sonrası, ödev yapılan konudaki yeni araştırma problemlerinin zihinde uyandırılmasının ve araştırma için istek duymanın daha yaratıcı ve ilerlemeci öğrenmeye yol açacağı ve asıl ulaştırılması gereken hedefin bu olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

Okuldaki teknolojilerin kullanımının sınıf ortamındaki yöneticisi öğretmendir. Aldığı hizmeti eğitimi müfredata entegre etmek, daha çeşitli yöntemler uygulamak ve dersi zevkli hale getirmek, okula yeni gelen interneti ders ödevlerinde kullanmalarına fırsat sağlayacak ödevler vererek onlara rehberlik etmek, öğrenciye bilgiyi öğretmekten çok ona nasıl ulaşılacağını göstermek, toplanan bilginin organize edilmesinde, yeni ödev konularının tasarlanmasında veya ödevin gidişatının değiştirilmesinde öğrenciye yardımcı olmak, öğretim teknolojilerinin etkin olduğu bir sınıf ortamında öğretmene düşen görevlerdir.

Öğretmenin Görevleri

Günümüzün çağdaş teknolojilerini oluşturan, yeni bilgi teknolojilerinin, her ne kadar eğitim sürecindeki önemi ve işlevi büyükse de eğitime anlam ve ruh veren, onu işlevsel, etkili ve verimli kılan temel unsur; öğretmendir (Alkan, Şimşek, Deryakulu 1995, s. 15). Çünkü yapılan çeşitli değerlendirmeler, teknolojinin sunmuş olduğu olanakların eğitim sürecinde etkili ve işlevsel olarak işe koşulmasının yetişmiş insan gücüne bağlı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır (Hızal, 1993, s. 147-160). Burada öğretmen, bilgi teknolojilerini yönetecek ve öğrenciyle bilgi teknolojileri arasındaki bağlantıyı gerçekleştirecek önemli bir işleve sahiptir. Öğretmenlerin teknolojinin bilgi

aktarım biçiminden çok, bu yöntemle yapılan öğretimin sonuçları üzerinde durmaları gerekir. Öğrencilerin ihtiyaçları, öğretilen konu kapsamının gerektirdiği altyapı, öğretmenin karşılaştığı sıkıntıların, dikkate alınması gerekmektedir (4). Öğretmenin görevi amaca en uygun teknolojiyi seçmek, ders programlarının etkili şekilde geliştirilmesi, zümre arkadaşları ve merkez örgütü ile iletişim kurarak, internet ile yaptığı eğitimin etkililiğini değerlendirip, gelişim önerileri üretmektir.

Öğretmenlerin yeni teknolojilere karşı sergiledikleri yaklaşımın eğitsel ortama yansıtacağı düşüncesinden hareketle birçok araştırma yapılmıştır. Ülkemizdeki öğretmenler bilgisayar destekli eğitimin başlamasını ve yaygınlaşmasını istemektedirler. Aynı çalışmada öğretmenlerin beşte dördten fazlasının bilgisayar sahibi olmak istediklerini belirtmeleri bilgisayara ve yeni teknolojiye karşı olan açıklığın veya olumlu yaklaşımın bir göstergesi olarak düşünülebilir (Hızal, 1989). Diğer yandan, gelişmiş ülkelerde yapılan araştırmalara bakınca şöyle bir tablo ile karşılaşmaktayız; Evans (1995) tarafından yapılan bir çalışmada sınıf öğretmeni ve yöneticilerin stajyer öğretmenlerin çalışmalarına destek oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum yeni teknolojilerin yaygınlaştırılmasında ve etkili kullanılmasında öğretmenlerin özveri içerisinde çalıştıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ketter (1995) öğretmenlerin multimedya dayalı materyalleri kullanarak, öğrenci merkezli şekilde ve öğretmen kılavuzluğunda, öğrencileri de teşvik ederek işbirlikli öğrenmeye dayalı bir formda öğretme-öğrenme ortamı gerçekleştirdiklerini belirlemiştir. Bu durum, öğretmenlerin yeni teknolojiyle birlikte, bu teknolojiye uygun materyal üretimine de yönelebildikleri ve bu konuda diğer meslektaşlarıyla karşılıklı iletişimin gerekliliğini gözardı etmediklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir. Ayrıca Marcinkiewicz (1995) tarafından, bilgisayar kullanabilen ilkökul öğretmenleri ile stajyer öğretmenlerin bilgisayar kullanım seviyelerine yönelik yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin ancak yarısının bilgisayarı kullandığı, buna karşın stajyer öğretmenlerin hemen hepsinin bilgisayarı kullanmak istedikleri belirlenmiştir. Bu sonuçtan hareketle yeni teknolojilere karşı olan yaklaşımın yaş düzeyine göre değişkenlik gösterdiği ve gençlerin yeni teknolojiyi kullanmaya yönelik daha olumlu yaklaşım sergiledikleri söylenebilir.

Svan (1995) tarafından yapılan bir çalışmada ise bilgisayar destekli eğitim sürecinde, öğretmen öğrenci iletişiminin geleneksel ortamlara nazaran daha iyi olduğu ortaya konulmuştur. Diğer taraftan Balli ve arkadaşları (1997) tarafından yapılan çalışmada öğrenciliğinde eğitimde çağdaş teknolojilerle karşılaşmamış öğretmen adaylarının, bir eğitim teknolojisi kursu almaları ve kurs sonunda ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerine teknoloji destekli ders vermeleri ve bu dersten edindikleri izlenimler araştırılmıştır. Adayların dersten önceki ve sonraki düşünceleri incelenmiş, dosya hazırlamaları istenmiştir. Öğretmen adayları okullardaki ilk derslerinde oldukça korktuklarını, çünkü öğrencilerinin konuda hayli bilgili olduklarını farkettiklerini ve kendilerinin onlara yetişemeyecekleri endişesine düştüklerini belirtmişlerdir. Daha sonra kursta elde ettikleri yazılımların kullanılması ve diğer öğretilenlerin yararlarını gördüklerini belirtmişlerdir. Böyle bir kursta gerçek sınıf ortamının kullanılmasının amacı, öğretmen adaylarının gelecekteki meslekleri için teknolojinin önemini kavramalarını sağlamak olarak belirtilmektedir. Bu uygulama ile öğretmen adaylarının kendilerine olan güvenleri ilerleyen kurs etkinlikleri ile sağlanmıştır.

Hurst (1994) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin teknolojiye ve bilgisayarın başındayken onları izleyen öğrencilere, kendilerinden daha iyi bildikleri düşüncesiyle, mahcup olmaktan korktuklarını belirlemiştir. Öğretmenlerin öğrencilerine bilgisayarla bilgi kaynaklarına ulaşım çalışmalarını öğretmenin en iyi yolu bunu bir bilgisayar

sınıfı açarak değil, alan içinde öğretmektir. Örneğin, bilgisayar becerileri ve kullanımı doğrudan müfredatla ve İngilizce dersinin işlenmesiyle ilişkilendirilmeli ve öğrencilere İngilizce'yi öğrenirken aynı zamanda bilgisayarı kullanıp öğrenmeyi gerektiren ödevler verilmelidir. Öğrenciler bilgisayarı bir tek bilgisayar dersi görekerek te öğrenebilirler fakat bu durumda öğrendikleri bilgisayarı derslerde problem çözme ve aktif üretimde kullanmada sıkıntı çekeceklerdir. Öğrencilerin bilgisayarı esnek, faydalı ve bir amaca yönelik kullanması gerekmektedir. Örneğin öğretmenler, öğrencilerine araştırmaları için ödev olarak proje verdiklerinde öğrencilerin ulaşabilecekleri ve yararlanabilecekleri CD isimlerini, internet adreslerini ve diğer eğitim teknolojilerinin neler olduğunu vermelidirler. Böyle bir yönlendirme öğrencilerin kendi evlerindeki bilgisayarları da etkin olarak kullanmalarına imkan tanıyacaktır.

Okul Yöneticisinin Görevleri

İnternet ile eğitim için gereken görevleri üzerine almak yeterliliğini göstermek oldukça zor kazanılabilecek bir davranış olarak görünmektedir. Burada okul yöneticisine; yukarıda sıralanan görevleri kabul edip uygulamaya istekli hale gelmeleri için öğretmenlerini geliştirme rolü düşmektedir. Düzenleyeceği okul içi seminer programları ile konuda bilgili uzmanların ve öğretmenlerin desteği ile yukarıda sayılan yeni rollerinde öğretmenlere yardımcı olunabilir. Bu tür seminerler en azından konuda bir lisan birliğinin gelişmesine, problemleri ve çözümlerini paylaşma kültürünün oluşmasına katkıda bulunabilir. Dolayısı ile okula yeni gelen teknolojide bilgisayar olmanın getirdiği çekingenlik ve kınanma duygusunun yerini, işbirliği alabilir.

Okul yöneticisi okulun bütçesi yetiyor ise bir teknoloji koordinatörü uzmanı buldurmasında yarar bulunmaktadır. Her ne kadar eğitim fakültelerinde yeni yetiştirilmeye başlanan öğretim teknolojileri ve bilgisayar eğitimi öğretmenleri bu görev için istihdam edilebilirse de gerek mezun sayısının azlığı gerekse henüz mezun vermemesi dolayısı ile okulda yaşanan bilgisayar kaynaklı problemleri giderecek bir uzman, eğitim öğretimin daha organize şekilde yerine getirilmesini sağlayabilir. Bu şimdilik, bilgisayar konusunda kişisel gayretiyle bilinç kazanmış bir öğretmen de olabilir. Ülkemiz için böyle bir teknoloji koordinatörü buldurmak lüks gibi görünse de, yönünü bilgiye anında ulaşım onunla yeni bilgi yaratmaya dönmüş olan dünyaya ayak uydurmak için çok gerekli olarak algılanmalıdır.

Okul yöneticisi neden teknoloji koordinatörü buldurmalıdır? Teknoloji koordinatörlerinin görevleri bakım, eğitim, yol gösterme, rehberlik etme olarak sayılabilir. Bunu ne şekilde gerçekleştirileceğini inceleyelim;

Öğretmenlere ve öğrencilere ihtiyaç duydukları an ve noktada yardım sağlama,
Okulların bilgisayarlarla entegrasyonu için uzun vadeli teknoloji planı yapma,
Teknolojiyi müfredatın içine entegre edebilme,
Öğretmenlere teknoloji ile ilgili materyal ve ders geliştirmeleri için yardım etmek,

Alandaki gelişmeleri takip edebilmek için kişisel gelişmeyi sürdürmek.

Teknoloji koordinatörü kullanan okullarda şu gelişmeler belirlenmiştir: öğretmenlerin becerileri gelişmiş, okul amaçları uygulanmış, öğretmen memnuniyeti artmış, öğrenciler kendilerini bilgisayar kullanırken rahat hissetmişlerdir. Etkili bir teknoloji koordinatörünün teknik bir uzman olmasının yanında, öğretmenleri ortak problem çözmeleri için motive etmesi, ve öğretmenlerle olan ilişkilerinin iyi olması gerekmektedir (5).

Öğretmenler öğrencilerine ödev verdikleri zaman, öğrencinin bilgisayarı etkin olarak kullanılmasına, ilgili kişilere elektronik posta gönderip, on-line tartışma grupları kurarak gerek internet gerekse intranet (yerel ağ) üzerinden diğer öğrencilerle yerel ve global olarak işbirliği yapacağı ödevler vermelidirler. Burada öğretmenin görevi; öğrenciye önceden iyi düşünülmüş, tasarlanmış, çağdaş teknolojinin hızından ve bilgi çeşitliliğinden yararlanmasını gerektiren ödevler bulmak ise, yöneticinin görevi de ihtiyaç duyulan bu teknolojinin okula getirilmesinin ve bunun finansman bulunması için sponsorların devreye konması ve finansmanın sağlanması olacaktır.

Okulların teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilmeleri, okul yöneticilerinin teknolojiye karşı olan tutumlarına ve sorumluluklarının bilincinde olmalarına bağlıdır. O halde okul yöneticileri bilgisayar ve interneti okul ortamına getirip etkili bir şekilde kullanılabilmesini sağlamak için neler yapmalıdırlar, şimdi bunu inceleyelim: Eğitim teknolojilerini okullarına getirmekle görevli olan yöneticiler önce kendileri bilgisayarı, internetle eğitim yapmayı iyi bilmelidirler, böylece öğretmen ve öğrencilere örnek olabilirler. Birçok eğitim kurumunda okulun tek bilgisayarını odasında bir süs eşyası gibi tutan yönetici sayısı azımsanmayacak orandadır. Böylece kıt kaynaklarla edinilen bilgisayarlar ile eğitim öğretime yararlı çalışma yapılacak yerde bir prestij unsuru olarak atıl şekilde eskimeye terk edilmektedir. Okul yöneticileri, eğitim teknolojilerindeki son gelişmeler konusunda bilgi sahibi olmak zorundadır.

Okul yöneticilerinin dikkat etmesi gereken diğer bir husus, bilgisayar teknolojisinin çok hızlı gelişmesi ve yeni oluşturulan eğitim yazılımlarının okulun elindeki eski teknoloji bilgisayarlar tarafından çalıştırılmamasıdır. Böylece daha ileri modelde bilgisayar alımı gerekmekte, bu durum maliyetin artmasına neden olmakta, böylece teknolojinin eğitim sürecindeki etkinliği azalmaktadır. Bu sorunu gidermek için; okul yöneticileri, eğitim yazılımlarını üreten yazılımcılar, bilgisayar öğretmenleri ve ders öğretmenleri biraraya gelerek ortak bir platformda okul için en uygun teknolojiyi, daha iyi modele geçirilebilecek bilgisayarları getirmelidirler. Okullardaki bilgisayarlar yenileri ile değiştirildiğinde eski bilgisayarların bu teknolojiye sahip olmayan okullara veya ilköğretim okullarına gönderilerek değerlendirilmesi düşünülebilir.

Öğretmenler belli bir noktadan sonra teknolojideki hızı takip edememektedirler. Okul yöneticisine düşen görev okulda hizmetiçi eğitim seminerleri düzenleyerek bu konuda istekli öğretmenlerin gelişimine yardımcı olmaktır. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin ve öğrencilerin eğitim teknolojileri konusunda kendilerini eksik hissettikleri ve hatta bazı okullarda öğretmenlerin öğrencilerin gerisinde kaldıkları ve hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyduklarını ortaya koymaktadır (6).

Yapılan bir araştırmaya göre; Amerika'daki okul yöneticileri, geleceğin öğretmenlerini değişik şekillerde öğretmesini bilen, öğrencilerle işbirliği yapmaya hazır, değişim ve yeniliğe açık kişiler olarak tanımlanmışlardır. Geleceğin öğretmenini iyi iş ahlakı ve insani becerileri olan, çok geniş alan bilgisine sahip, teknolojiyi kullanarak yaratıcı öğretim stratejileri uygulayan ve çocuklara gerçekten birşeyler öğretmek isteyen bireyler olarak tanımlanmışlardır. Bütün okul yöneticilerinin birleştiği nokta; öğretmenler değişimden korkmayan, yaşam boyu öğrenen bireyler olmalı, bunu yapmak için de hem yeni hem de tecrübeli öğretmenlere hizmetiçi eğitim verilmelidir. Öğretmen adayları, fakültede okurlarken, öğretim elemanlarının ders verdikleri şekilde kendileri de öğrencilerine ders vermektedirler. O halde Eğitim Fakülteleri geleceğin öğretmenlerine eğitim teknolojilerini müfredatla kaynaştırıp vermedikçe, öğretmenlerin de öğretme becerilerini geliştirmeleri beklenemez. Üniversiteler, mezun ettikleri öğrencilerinin

meslek hayatlarında sınıf ve okul ortamında ne tür sıkıntılarla karşılaştıklarını bilmeli ve okullarla yakın ilişki içinde olmalıdırlar (7).

Evinde bilgisayar bulunmayan pek çok öğrenciye etüd saatleri tasarlayarak okulun veya işbirliği yapılabilecek bir kurumun bilgisayarları ile bilgiye ulaşma imkanı sağlanması, bunun sponsorluğunu yapacak firmanın bulunması veya çalışma saatlerinin ayarlanması, okulun veya işbirliği yapılan kurumun mesai saatlerinden sonra da açık olmasını sağlamak için gereken personel ve diğer düzenlemeleri yapmak okul yöneticisinin sorumluluğundadır. Katkı payları ile elde ettiği geliri bilgisayar sınıfı oluşturmaya yatırmak ve bu sınıfı her branş öğretmeninini dersini desteklemek için belli program dahilinde kullanmalarını teşvik etmek okul yöneticisinin işidir. Haftada belli saatleri bilgisayar dersine ayırmaktansa böyle bir uygulamanın daha etkili olacağı açık görünmektedir. Merkezden gelen müfredat programlarını daha işlevsel hale getirmek mesleki yeterlilikle ilgilidir ve yerinde yapılırsa diğer okullara müfettişler vasıtasıyla örnek olarak gösterilebilir. Okul yöneticisi merkezi kararların, okula ve öğrenmeye uygulanmasında kendini yetkili görebilmesi için iyi bir araştırmacı da olması gerekmektedir. Zira okulu dünkü gibi yönetmek için orada bulunmamaktadır; tersine okulu geliştirmek ve çağdaşlaştırmak için görevli olduğunu hem kendisi hem de merkez teşkilatı kabul etmelidir.

Okul yöneticileri, derste ve kütüphanelerde kullanılabilir merkez bilgisayara yüklenmiş kataloglar elde etmelidir. Kitaplara en rahat şekilde ulaşımı sağlayacak kütüphane barkod programı, ansiklopedilerin CD'lere yazılması, CD kütüphanesi, online sisteme izin veren multi medya bilgisayar ve kameralar gibi eğitim teknolojilerini getirebilmesi ve bunun finansmanını sağlaması veya finansmanı sağlayacak sponsorları bulması gibi hizmetler okul yöneticisinin görev alanı içinde bulunmalıdır. Bu teknolojileri satın almak pahalı ve kaynaklar sınırlı olduğuna göre bazı yollar bu handikapı aşmak için, özellikle büyük şehirlerde ve kalabalık okullarda, katkı paylarının yardımı ile bazı yollar bulunabilir. Örneğin öğrencilerin kendi imkanları ile aldıkları CD lerden oluşan bir kütüphane oluşturup bu bağış yapan öğrencilerin isimlerini bağışladıkları gereçlerin üzerine yazmak, veya maddi durumu iyi olan velileri okula davet ederek, okuldaki teknoloji uygulamalarından örnekler göstererek hedefledikleri öğrenme ortamının yararları hakkında onları ikna ederek okula bağış yapmalarını sağlamak, veya, okul içerisinde intranet sisteme özel yazılım şirketlerinden, kırtasiyelerden ve eğitimle ilgili mal satan diğer şirketlerden reklam almak. Bu örnekler belki öncelikle büyük şehirlerde ve alımgücü daha iyi olan çevrelerde işe yarar, diğer yoksul kesimler için lüks olarak algılanabilir, ancak bu tür uygulama yapan okullar bir süre sonra ellerindeki kütüphaneyi aynı veya farklı illerdeki kardeş okulları ile paylaşabilirler. Belki bu şekilde yerel düzeyde başlatılan bir yenilik merkez örgütünün emir ve yön vermesi dışında gönüllülük ilkesi ile yaygınlaşabilir. Bütün bunların cevherli bir okul yöneticisine ihtiyaç duyduğunu söylemeye sanırız pek gerek yok. Bu cevherli okul yöneticisi, kreş vs gibi finansal gelir elde etmesine yardım eden mekanlara tadilat yaparak genişletmekten çekinmezken örneğin şu önerileri de çağdaş insan yetiştirmekte masrafa değer bulacaktır. Sınıfları her bir öğretmen için ders verebileceği öğretmene özgü bir hale getirmelidir. Bu odalar eğitim teknolojisi bakımından teçhizatlı olmalı, her seferinde öğretmen elinde teyp, projeksiyon ve diğer araç gereçle sınıf sınıf dolaşmamalı, öğrenciler ders için öğretmenlerin odalarına gitmelidirler.

Sonuç

Okul yöneticisi okulundaki tüm personelin katılımıyla bir vizyon belirlemesi gerekmektedir. Bu vizyonda öncelikli hedef; okulun amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırmak ve personelin gelişimi olduğu için, zaman, para ve emek kaybını durdurmak gerekmektedir, buna yönelik olarak uzman bir teknoloji koordinatörüne ihtiyaç bulunmaktadır. Öğretmenlerin internet kullanımı ile projeler yaptırılmasında kılavuzluk görevi konusunda seminerler düzenlenmesi okul yöneticisinin görevleri arasında olmalıdır. Öğretmen ve yöneticiler dikkatlerini sadece teknoloji kullanımını öğrenmek değil, teknolojiyi kullanarak öğrencilerinin bilgi üretmelerine nasıl yardımcı olabilecekleri noktasına vermelidirler. Öğretmenler ve okul yöneticilerinin konuda eğitimlerinin ve değişen rollerinin eğitim konusu yapılarak geleneksel öğretim ile internet ile öğretimin nasıl entegre hale getirileceğinin izahının önemi gözardı edilmemelidir. Dikkat edilmesi gereken bir nokta; eğitimin yüzyüze iletişimle, grup çalışmasıyla yapılacak sosyal yönünün yararlarının ihmal edilmemesidir. Yapılan her çalışma sınıf içinde sunulacak etkileşim ortamı yaratılmalı ve tartışmalar ile konuya yeni boyutlar getirilmelidir.

Eğitimde yeni teknolojilerin eğitsel amaçlı olarak kullanılması için gereken yazılımların uzmanlar tarafından hazırlanması ve okulda kullanılmasının sağlanması merkez örgütünde görevli eğitim yöneticilerinin üzerinde titizlikle durmaları gereken bir konudur ve yazılımların güncellenmesi, dağıtımı ve öğretmenler için kılavuz ilkeleri taşıyan kitapçıkların hazırlanması gerekmektedir.

Okullar en çağdaş bilgisayarlarla internete bağlanma imkanları ile donatılmış olsa bile öğretmenlerin profesyonel gelişmesi sağlanmadıkça kapısı kilitli odalarda modelinin eskimesine terk edilmiş olarak kalacaklardır. Bilgisayar ile internet erişimi şekilsel bir gösteri haline dönüşmemesi için, internet ile hangi adreslere ulaşıp elde edilen bilginin ne yapılacağı konusunda öğretmenlerin iyi yetişmiş olması gerekmektedir. Bu nitelikteki öğretmeni merkez örgütü, hantal yapısı ile kısa sürede sağlayamaz. Bu öğretmeni okul yöneticisi yerel imkanlar ile yetiştirmelidir. Üniversiteler henüz internet ile bilgiye ulaşmaya çalışırken ve yeni bilgiyi dilimize çevirmenin ötesine pek geçemezken okullardaki öğretmenlerden öğrencilerine bilgi ile bilgi üretmeyi öğretmelerini istemek çok erken gibi görünebilir. Ancak hatırdan çıkarmamak gerekir ki genç beyinler teknolojiye ve yeniliğe daha çabuk adapte olup şaşılacak derecede erken öğrenebiliyorlar. Yukarıda anılan bir araştırma (Hurst, 1994) öğretmenlerin, bilgisayar öğretirken öğrencilerin kendilerinden daha iyi bildiklerini düşünerek sıkıntı yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Gelişme çocuk ve gençler ile başlayacak, çünkü zaten onlar internetle eğlence amaçlı olarak ilgililer ve internet onlar için sevimli ve olumlu tutum geliştirdikleri bir araç, bu araçla endişe yaşamıyorlar, tekrarlama imkanları var, onlara utanç duyacakları geri bildirimler veren, zekalarından şüphe eder imalar kullanan öğretmen ve öğrenciler yok. Konudan konuya, kelime kodları vererek kısa sürede ulaşacakları sınırsız bir öğrenme özgürlüğü, yaratıcılığı geliştirmekte etkin özellikler. Çocuk ve gencin ahlak gelişimini olumsuz etkileyebilecek sitelerin okul yönetimi ve aileler tarafından filtre kullanılarak elimine edilmesi gereğine işaret etmek gerekmektedir. Yetişkinlere gelince, teknolojiye, yeniliğe karşı kendilerinde bulunan önyargı, inanış ve davranışları ile baş etmek zorundalar. Henüz 'öğretmenin işi öğretmektir, o herşeyi bilir' mantığı aşılamadığı için, öğretmenin öğrenciden veya genç bir meslektaşından internetle öğrenmeyi öğrenme konusunda yardım almaktan çekinmeyen konuma gelmesinin sağlanması gerekmektedir. Bütün bu sayılanlar okul yöneticisinin okulunda yaratacağı

olumlu, ılımlı, sıcak öğrenme ortamı ile mümkün olabilir. Okul yöneticileri kapı, pencere, musluk, kalorifer tamiri ile uğraşan tipik günlük işler peşinde koşan ve sınıf içi eğitimle ilgisi pek olmayan konumdan kurtarılmalıdır. Bu tür günlük işleri, herhangi bir işletme mezunu genç yapabilir. Okul yöneticisinin görevi sınıf içindeki öğrenmeyi çağdaş hale getirecek çareleri bulmaktır. Bu yüzden uzun yıllar öğretmenlik yapmış olmak okul yöneticiliği için gerek şart olarak kabul edilmektedir. Okul yöneticisi bir işletme yöneticisi değildir. Ürünü öğrenme olan bir sektörde çalışan insanlar sadece bütçe, günlük sorunlar ile boğuşarak yarınları görmezden gelemez. Sınıf içinin sorunlarını, yeni öğretim yöntemlerini, çağdaş eğilimleri okul yöneticisi bilmek durumundadır. Öğrencilerinin öğrenmesini çağdaş ülke çocuğunun öğrenmesi ile paralel hale getirmeye çabalamayan okul yöneticisi sadece okulunun fiziksel durumunu iyileştirmek için tamirat vs üzerine enerjisini ve bütçesini harcadığından dolayı 'Çağdaş uygarlık seviyesine çıkmak' gibi bir misyonu olan eğitim sistemimiz için 'yeterli' olarak algılanmaması gerekmektedir. Çağdaş dünya ile entegre olabilmek için merkez örgütü, yukarıda yeni rolünün teknolojik yanı çizilmeye çalışılan öğretmen, teknoloji koordinatörü ve okul yöneticisini yetiştirmek ve teknik donanım için finansal olarak desteklemek durumundadır.

KAYNAKLAR

- Alkan, C. Şimşek, N., Deryakulu, D. (1995) **Eğitim Teknolojisine Giriş**, Önder Mat. Ankara.
- Balli S., J., Wright, M. D. F., Patric, N., (1997) **Preservice Teachers' Field Experiences with Technology, Educational Technology**.
- Dinler, Z. (2000) Bilimsel Araştırma ve İnternete Bağlı Bilgi Merkezleri, Ekin Kit., Bursa.
- Evans, M. A. (1995) [www. iste.org/publications/JRCE/jrce27.4.html](http://www.iste.org/publications/JRCE/jrce27.4.html), 1995
- Hızal, A. (1989) **Bilgisayar Eğitimi ve Bilgisayar Destekli Öğretime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:11, Eskişehir
- Hurst S. D.(1994) **Teaching Technology to Teachers**, Educational Leadership, 1994, s.74-76
- Ketter K. (1995)) [www. iste.org/publications/JRCE/jrce27.4.html](http://www.iste.org/publications/JRCE/jrce27.4.html), 1995
- Marcinkiewicz (1995)) [www. iste.org/publications/JRCE/jrce27.4.html](http://www.iste.org/publications/JRCE/jrce27.4.html), 1995
- MLO **Eğitim ve Tanıtım Bülteni**, (2000) Sayı: 3, Mayıs 2000
- MLO **Eğitim ve Tanıtım Bülteni**, (1998) Sayı: 1, Mayıs 2000
- Svan K.(1995)) [www. iste.org/publications/JRCE/jrce27.4.html](http://www.iste.org/publications/JRCE/jrce27.4.html), 1995.
- The Chronicle of Higher Education on Internet
www.publich.politick.nl/english/news/hed.htm
 2. <http://www.egitek.gov.tr>
 3. <http://www.ibun.edu.tr/vc15/oemsos/rapor>
 4. <http://www.biltek.tubitak.gov.tr/dergi/97/kasim/uzaktan.html>
 5. 'TechnologyCoordinator Job Description, Montague Area Public Schools'
<http://www.personal.umich.edu/sdbest/techplan/maps/App-c.htm>
- Egnatoff,J, **William Preparing Teachers for Internet use in Schools, Faculty of Education**, Queen's University
<http://educ.queensu.ca/egnatoff/papers/NET-96.htm>
 'Schools Administrators Voice What Teachers Candidates Needs to Know'
<http://www.coe.uh.edu/insite/elec.pub/htm/1995/1810.htm>